

Inspektion af Arresthuset i Aalborg den 16. marts 2011

OPFØLGNING

Dok.nr. 12/00200-1/PLS

Den 7. november 2011 afgav Folketingets Ombudsmand en endelig rapport om inspektionen den 16. marts 2011 af Arresthuset i Aalborg. I rapporten bad ombudsmanden om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

Ombudsmanden har i den anledning modtaget en udtalelse af 26. januar 2012 med bilag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder en udtalelse af 8. december 2011 med bilag fra Arrestinspektøren for Midt- og Nordjylland.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad 2.1.2. Beskæftigelsessituationen i Midt- og Nordjylland

Ombudsmanden har gennem nogen tid løbende fulgt beskæftigelsessituationen i arresthusene og bad bl.a. af den grund Arrestinspektøren for Midt- og Nordjylland om en samlet udtalelse om beskæftigelsen på arresthusområdet og om at modtage en kopi af den seneste prognose, der er udarbejdet for produktionsvirksomheden.

Arrestinspektøren har oplyst, at der ikke kan gives et entydigt billede af beskæftigelsessituationen på arresthusområdet. En betydelig del af beskæftigelsen i arresthusene er arbejdsdrift, og der er stor variation med hensyn til, hvor velfungerende arbejdsdriften er i de enkelte arresthuse. Der er således en gruppe arresthuse, som har arbejdsdrift i et omfang, der sikrer fuld beskæftigelse stort set hele tiden, en gruppe, der løbende har arbejdsdrift, men ikke i et omfang, som sikrer fuld beskæftigelse, og endelig er der en gruppe arresthuse, der relativt sjældent eller i meget begrænset omfang har arbejdsdrift. Den varierende arbejdsdrift har sammenhæng med bl.a. forskellig værktøds- og lagerkapacitet, tilkørselsforhold, og at nogle huse i større grad er lykkedes med at beholde arbejdsopgaver, der i øvrigt er blevet udflaget, automatiseret mv.

Arrestinspektøren har endvidere oplyst, at regionværkmestrenes opsøgende virksomhed i forhold til nye og gamle kunder navnlig er fokuseret på gruppen af arresthuse, som relativt sjældent har arbejdsdrift. For at bedre beskæftigelsen undersøger region-

værkmestrene derudover for tiden mulighederne for at etablere egenproduktion, som eksempelvis støbning af stearinlys – bl.a. i arresthusene i Nykøbing Mors og Aalborg.

Arrestinspektøren har vedlagt en prognose for Arresthuset i Aalborg, idet der ikke udarbejdes en samlet prognose for området.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste om beskæftigelsessituationen i Midt- og Nordjylland, herunder tiltagene i form af regionværkmestrenes opsøgende virksomhed og undersøgelse af mulighederne for at etablere egenproduktion.

Ad 2.2.2. Undervisningen i Arresthuset i Aalborg

På inspektionstidspunktet deltog 43 indsatte i arresthusets skoleundervisning.

Ombudsmanden bad arresthuset oplyse, om udbuddet af undervisning svarer til efterspørgslen, både i forhold til antallet af timer og de fag, der undervises i.

Arrestinspektøren har oplyst, at der er tilknyttet to lærere, som underviser fire hele dage om ugen. Der er ofte indsatte på venteliste til at deltage i undervisningen. Det ville være optimalt, hvis der kunne tilbydes undervisning fem dage om ugen. Det er arresthusets opfattelse, at de fag, der udbydes, stort set svarer til efterspørgslen.

Direktoratet har oplyst, at direktoratet for så vidt angår antallet af undervisningstimer er enig i, at det ville være fordelagtigt at kunne tilbyde undervisning alle ugens dage, men direktoratet må samtidig konstatere, at Arresthuset i Aalborg er forholdsvis godt normeret angående undervisningstimer set i forhold til de øvrige arresthuse. Der er derfor ikke aktuelle planer om at opnormere undervisningen yderligere i det pågældende arresthus.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Det tilføjes, at jeg er bekendt med, at kriminalforsorgen har fået 122 millioner kroner i satspuljemidler til undervisning af indsatte over de næste fire år. Pengene er givet til fem overordnede formål, herunder forsøg på import af undervisning i udvalgte arresthuse – f.eks. i samarbejde med lokale voksenuddannelsescentre.

Ad 3.1.2. Gulve

Spørgsmålet om gangarealer og gulvbelægning indgik i ombudsmandens rapport om inspektionen af arresthuset i 2003. Under nærværende inspektion spurgte talsmanden, hvornår der kommer nye linoleumsgulve i arresthuset.

Ombudsmanden bad om oplysninger om, hvor langt arresthuset nu er kommet med udskiftning af gulvene og om underretning, når arbejdet med gulvbelægningen er færdigt.

Ombudsmanden bad endvidere – også henset til den tid, der er gået siden sidste inspektion, uden at gulvbelægningen er skiftet – om en tidsplan for arbejdet.

Arrestinspektøren har oplyst, at det på grund af den økonomiske situation endnu ikke har været muligt at finde penge til udskiftning af gulvbelægningen.

Arresthuset havde den 19. oktober 2011 besøg af en repræsentant for Kulturarvsstyrelsen (fra den 1. januar 2012 Kulturstyrelsen). Den pågældende medarbejder kunne dog ikke umiddelbart give tilsagn om, at arresthuset måtte gå i gang med en udskiftning. Arrestinspektøren har oplyst, at man den 20. januar 2012 har sendt en projektbeskrivelse til Kulturstyrelsen. Når svar herfra foreligger, vil arresthuset indhente tilbud om arbejdet, og en ny ansøgning med ombudsmandens kommentarer vil blive fremsendt til direktoratet.

Direktoratet har henholdt sig hertil og har supplerende oplyst, at hvis arresthuset får tilladelse til at udskifte gulvbelægningen, vil direktoratet gennemgå den økonomiske ramme med henblik på at afsætte midler hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 4.2.2. Toiletter og badeværelse

Under ombudsmandens rundgang i arresthuset kunne det konstateres, at i hvert fald nogle af toiletterne ikke var i god stand. Det samme var tilfældet med et badeværelse.

Ombudsmanden bad derfor arresthuset om at oplyse, hvad man efter inspektionen den 16. marts 2011 har foretaget eller vil foretage sig, herunder i forhold til at ansøge Kulturarvsstyrelsen (fra den 1. januar 2012 Kulturstyrelsen) om tilladelse til ombygning med henblik på en forbedring af toilet- og badeforholdene for de indsatte.

Arrestinspektøren har oplyst, at arresthuset – som nævnt under pkt. 3.1.2 – havde besøg af en repræsentant for Kulturarvsstyrelsen den 19. oktober 2011. Den pågældende repræsentant kunne ikke umiddelbart give tilsagn om, at arresthuset kunne påbegynde renoveringen af toiletter og baderum. Arresthuset blev anmodet om at fremsende en beskrivelse af projektet til Kulturarvsstyrelsen, som derefter vil tage stilling til arbejdet og materialevalget.

Arrestinspektøren har supplerende oplyst, at en projektbeskrivelse blev sendt til Kulturstyrelsen den 20. januar 2012. Når Kulturstyrelsens svar foreligger, indhentes tilbud om arbejdet, og en ny ansøgning med ombudsmandens kommentarer vil blive fremsendt til direktoratet.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 4.5. Køleskabe

Talsmanden udtrykte under inspektionen utilfredshed med, at der ikke er køleskab på cellerne, og ombudsmanden anbefalede arresthuset at arbejde på at finde en løsning vedrørende de indsatte adgang til køleskab.

Ombudsmanden bad arresthuset oplyse om udfaldet af arresthusets overvejelser for at finde en løsning vedrørende de indsatte adgang til køleskab.

Arrestinspektøren har oplyst, at arresthuset i maj 2011 indkøbte og installerede køleskabe på alle cellerne.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 4.6.1. Husorden på engelsk

Arrestinspektøren oplyste under inspektionen, at husordenen for Arresthuset i Aalborg ville blive oversat til engelsk, og ombudsmanden bad om underretning, når dette var sket.

Arrestinspektøren har oplyst, at husordenen i sommeren 2011 blev oversat til engelsk, og direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad. 5.1.4. Begrundelse

Under inspektionen bad ombudsmanden om at låne sagsakterne i de seneste 10 sager om anbringelse i sikringscelle forud for den 9. februar 2011 (varslingstidspunktet).

I en af sagerne – om anbringelse i sikringscelle den 5. august 2010 kl. 15.30 – indeholdt feltet "Beskrivelse af episoden" i den elektroniske rapport i klientsystemet ikke umiddelbart oplysning om, at den indsatte skønnedes at ville forsøge selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Ombudsmanden bad om en udtalelse om sagen og gik ud fra, at der i udtalelsen også ville blive taget stilling til, om den indsatte i stedet for skulle have været behandlet efter reglerne om anbringelse i observationscelle.

Arrestinspektøren har oplyst, at indsatte forinden anbringelsen i sikringscelle var anbragt i observationscelle på grund af behov for særlig observation. Arrestinspektøren har vedlagt observationscellerapporten.

Arrestinspektøren har endvidere oplyst, at indsatte blev sikringscelleanbragt kl. 13.50, da personalet skønnede, at indsatte var til fare for sig selv og andre, idet han var psykisk uligevægtig, aggressiv og truende i sin adfærd. Han var desuden begyndt at pille i sine store sår på kroppen. Man valgte en sikringscelleanbringelse for at hindre, at hans adfærd skulle udvikle sig til selvbeskadigelse. Anbringelsen skete så skånsomt som muligt ved kun at bruge mavebæltet.

Ifølge arrestinspektøren husker personalet i arresthuset godt sagen. Efter deres opfattelse var der fare for selvbeskadigelse, og det eneste rigtige var en sikringscelleanbringelse. Personalet erkender, at beskrivelsen af episoden er mangelfuld og beklager dette.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste om sagen og har orienteret mig i den vedlagte observationscellerapport.

Jeg har også noteret mig beklagelsen af, at beskrivelsen af episoden er mangelfuld. Jeg går endvidere ud fra, at arresthuset er opmærksom på vigtigheden af, at der i rapporter om sikringscelleanbringelse anføres en fyldestgørende begrundelse for anbringelsen.

Ad 5.1.6. Kompetence

Under henvisning til at Arrestinspektøren for Midt- og Nordjylland den 28. oktober 2009 udfærdigede en skriftlig målsætning for gennemgang af flere sagstyper, bad ombudsmanden arrestinspektøren om at oplyse, om der havde været foretaget en gennemgang af rapporter om sikringscelleanbringelse i arresthuset, og i så fald om at underrette ombudsmanden om resultatet af denne gennemgang.

Arrestinspektøren har oplyst, at der i 2011 blev foretaget en gennemgang af rapporter om observationscelle- og sikringscelleanbringelse i arresthuset. Arrestinspektøren har vedlagt den skriftlige gennemgang. I juni måned (2011) blev der i forlængelse af den skriftlige gennemgang afholdt møde mellem arrestinspektørembedet og arresthuset. På mødet blev der sat fokus på kvalitetssikringen i forbindelse med bl.a. sikringscelle- og observationscelleanbringelser. Arrestinspektørembedet fastholder sin målsætning om to årlige gennemgange af rapporterne. Dog foretages der nu kun gennemgang af fem sager inden for hver "kategori". Dette gælder alle området's arresthuse. Ændringen skyldes, at det ved gennemgangene i vidt omfang er de samme udfordringer, som går igen i forhold til de tidligere gennemgange, om end der til stadighed sker fremskridt på området. Da der siden embedets etablering samtidig er foretaget flere gennemgange i området's arresthuse, skønnes det derfor tilstrækkeligt at gennemgå fem rapporter pr. "kategori" for at følge udviklingen i sagsbehandlingen.

Arrestinspektørembedet har i 2011 søgt at sætte øget fokus på kvaliteten i sagsbehandlingen i området's arresthuse. Der er udfærdiget vejledninger i de enkelte sagskategorier, hvor der er taget udgangspunkt i de udfordringer omkring sagsbehandlingen, som ombudsmanden har peget på i tidligere inspektionsrapporter. I foråret 2011 har embedet lavet reviderede udgaver af vejledningerne. Revisionen har haft fokus på at gøre vejledningerne mere overskuelige og sprogligt forståelige for arresthusenes personale. Forhåbentlig vil de reviderede vejledninger føre til et kvalitetsmæssigt løft. Arrestinspektøren har vedlagt kopi af vejledningerne om sikrings- og observationscelleanbringelser.

Arrestinspektøren har endvidere oplyst, at der netop er etableret et sagsbehandlernetværk, hvor de ansvarlige for sagsbehandlingen i de enkelte arresthuse skal mødes

med vicearrestinspektøren med henblik på bl.a. at drøfte udfordringer i sagsbehandlingen.

Jeg har noteret mig det oplyste, idet jeg går ud fra, at direktoratet kan henholde sig til det, som arrestinspektøren har oplyst.

Jeg har endvidere orienteret mig i den skriftlige gennemgang af rapporterne om sikringscelleanbringelse og i den reviderede vejledning på området.

Ad 5.1.12. Ophør og varighed af anbringelse om fiksering

Som nævnt under pkt. 5.1.4 bad ombudsmanden under inspektionen om at låne sagsakterne i de seneste 10 sager om anbringelse i sikringscelle forud for den 9. februar 2011 (varslingstidspunktet).

Ombudsmanden bad efter en gennemgang heraf om en udtalelse i sagen om anbringelsen den 23. juni 2010, der varede i næsten 15 timer, og hvor den indsatte hele tiden var fikseret, umiddelbart med samtlige sikringsmidler (bælte, håndrem og fodrem). Ombudsmanden bemærkede, at den indsatte ifølge tilsynsnotaterne særligt i den sidste periode af anbringelsen fra klokken 05.00 til 09.15 var rolig/sov. Tilsvarende indtryk giver tilsynsnotaterne, efter at den indsatte faldt i søvn kl. 01.15. Ombudsmanden bad om en vurdering af, hvorvidt fikseringen af den pågældende i hele perioden var nødvendig og i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

Arrestinspektøren har oplyst, at fikseringen af den indsatte blev opretholdt, selvom indsatte faldt i søvn i tidsrummet 05.00-05.15, fordi personalet vurderede, at situationen kunne eskalere, såfremt indsatte blev vækket ved, at bælte og remme blev fjernet. Personalet vurderede, at indsatte først kl. 09.15 var parat til at blive løsnet, idet han først her tilkendegav, at han ikke på ny ville foretage selvbeskadigelse. Arresthuset beklager, at det ikke fremgår tydeligt af bemærkningerne fra observationerne, at det fandtes nødvendigt at opretholde fikseringen.

Direktoratet har noteret sig, at arresthuset beklager, at det ikke fremgår tydeligt af tilsynsnotaterne, at det fandtes nødvendigt at opretholde fikseringen. Direktoratet har henholdt sig til den skete beklagelse og finder ikke, at der foreligger tilstrækkelige holdpunkter for at tilsidesætte personalets vurdering af nødvendigheden.

Jeg har noteret mig det oplyste om sagen, herunder beklagelsen af, at det ikke fremgår tydeligt af tilsynsnotaterne, at det fandtes nødvendigt at opretholde fikseringen.

Ombudsmanden bad endvidere om en udtalelse om udstrækningen af fikseringen i sagen om anbringelsen den 19. november 2010.

Arrestinspektøren erkender, at det ikke fremgår tydeligt nok af tilsynsnotaterne, at den indsatte fortsat burde være anbragt i sikringscellen. Det burde have fremgået af notaterne, at den indsatte virkede truende og dermed blev vurderet farlig for sig selv og personalet.

Arrestinspektøren har oplyst, at den indsatte var anbragt i sikringscellen efter et groft overfald på en fængselsbetjent. Selvom han lå roligt, var han stadig vild i blikket og stirrede ondt på personalet under hele fikseringen. Fængselsbetjenten husker ikke, om den indsatte fremsatte verbale trusler.

Ledende medarbejdere tilså også den indsatte i løbet af formiddagen. Ingen af dem vurderede, at indsatte var egnet til anbringelse i observationscellen i stedet for sikringscellen. Indsatte ønskede ikke at gå i dialog om sin tilstand og fremadrettede adfærd, og det blev derfor vurderet, at han fortsat burde være anbragt i sikringscellen.

Arrestforvareren har haft en samtale med den pågældende fængselsbetjent og indskærpet, at observationerne skal være meget mere retvisende beskrevet. Arresthuset beklager den manglende beskrivelse af de faktiske forhold.

Direktoratet har henholdt sig til det oplyste, herunder den anførte beklagelse.

Jeg har noteret mig det oplyste om sagen, herunder beklagelsen af den manglende beskrivelse af de faktiske forhold. Jeg går endvidere ud fra, at arresthuset generelt er opmærksom på vigtigheden af, at det anførte i tilsynsnotaterne er retvisende.

Ad 5.2.6. Kompetence

Ombudsmanden bad under inspektionen om de seneste 10 sager, hvori Arresthuset i Aalborg har truffet afgørelse om anbringelse i observationscelle forud for den 9. februar 2011 (varslingstidspunktet). I forbindelse med inspektionen modtog ombudsmanden i øvrigt Instruks om kompetence og bemyndigelse til Arresthusene i Midt- og Nordjylland fra februar 2011.

Ombudsmanden bad for så vidt angår de anbringelser, der ligger før februar 2011, hvor instruksen om kompetence er fra, om oplysning om, hvorvidt en fængselsbetjent var berettiget til at træffe afgørelse om ophør af anbringelse i observationscelle.

Arrestinspektøren har henvist til sit brev af 17. oktober 2011 til ombudsmanden, hvoraf fremgår, at det også af den tidligere gældende instruks om kompetence følger, at en fængselsbetjent kan træffe bestemmelse om ophør af anbringelse i observationscelle i de tilfælde, hvor arrestforvareren eller overvagtimesteren ikke er på tjeneste, eller forholdene i det enkelte tilfælde ikke tillader, at man afventer bestemmelse fra disse personer. En kopi af den dagældende instruks var vedlagt brevet.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste og skal beklage, at oplysningerne i brevet af 17. oktober 2011 ved en fejl ikke er medtaget i den endelige rapport om inspektionen.

Ombudsmanden bad arrestinspektøren om at oplyse, om der har været foretaget en gennemgang af rapporter om anbringelse i observationscelle, og i så fald om at underrette ombudsmanden om resultatet af denne gennemgang.

Arrestinspektøren har oplyst, at sagerne om observationscelleanbringelse er blevet gennemgået i 2011, og inspektøren har vedlagt gennemgangen. Arrestinspektøren har i øvrigt henvist til besvarelsen under pkt. 5.1.6 om gennemgangen af anbringelser i sikringscelle.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. Jeg har endvidere orienteret mig i den skriftlige gennemgang af rapporterne om observationscelleanbringelse og i den reviderede vejledning på området.

Ad 5.2.8. Lægetilkald og lægetilsyn

Efter en gennemgang af de udleverede sager om anbringelse i observationscelle bad ombudsmanden om en udtalelse i en konkret sag, herunder om baggrunden for, at der ikke skete genkald af lægen, og om hvorfor lægetilsynet først foregik mere end 10 timer efter tilkaldet.

Arrestinspektøren har hertil oplyst, at indsatte blev anbragt i observationscelle kl. 21.20, og at lægen blev tilkaldt kl. 21.30. Ifølge observationsnotatet (10-12-2010 23.58) blev indsatte kl. 23.40 tilset af lægevagten. Det første lægetilsyn blev således

foretaget lige godt to timer efter anbringelsen. Indsatte blev kl. 08.45 atter tilset af en læge, som vurderede, at indsatte burde indlægges på psykiatrisk hospital. Indsatte blev kl. 09.45 afhentet af Nordjyllands Politi og indlagt.

Arrestinspektøren har oplyst, at det burde være tidspunktet for det første lægetilsyn, der var noteret under punktet "Lægetilsyn foretaget", og ikke tidspunktet for det andet tilsyn. Det er imidlertid ikke muligt at notere begge tidspunkter i det samme felt, og arresthuset beklager fejlen.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Opfølgning

Jeg betragter herefter sagen om inspektionen den 16. marts 2011 af Arresthuset i Aalborg som afsluttet.

Underretning

Denne rapport sendes til Arresthuset i Aalborg, Arrestinspektøren for Midt- og Nordjylland, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

København, den 31-07-2012

Jørgen Steen Sørensen